

ACC. N:R M.16040:1-6.

Landskap: *Skåne* ..... Upptecknare: *Ketty Lönnerberg, Malmö*
Härad: ..... Berättare: *Edward Paulsson*
Socken: *Malmö stad* ..... Berättarens yrke: *skulptör*
Uppteckningsår: *1962* ..... Född år *1881* i *Malmö*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stads traditioner fr. Malmö s. 1-6.

Skriv endast på denna sida.

På söder sträckte sig Malmö till Södervärn, på väster till Fridhem där låg villor och på Öster till Östervärn. Staden förändrades mycket genom inkorporationerna av Limhamn och Lomma. Den blev större. Det kom allt mer arbetskraft till staden. Allt färre ville vara på landet och arbeta. Det var stor inflyttning till Malmö men till exempel Rörsjöområdet som nu är bebyggt var där bara ängar och där låg en tävlingscykelbana i närheten av Pauli kyrka. Ute i utkanten av staden låg herrgårdar. Heleneholm låg vid Ystadvägen och Rönneholm låg ute i västra delarna av staden inte långt från Fridhem. Inne i staden fanns de korsvirkeshus som ännu finns där. Flensburgska huset på Södergatan är från 1500-talet tror jag och på Östergatan låg då som nu Tunneln som medeltida Diedenska gården som nu är nästan förfallen. Den ^{är} också i korsvirke. På både Gustav Adolfs torg och Stortorget hölls marknader. Några anekdoter kan jag ej komma ihåg.

Årseldar har aldrig förekommit i Malmö.

Källdrickning har inte förekommit. I Malmö finns ingen källa, men det fanns en brunn på Stortorget som folk hämtade vatten ur. Men den brukade aldrig prydas på något sätt.

Risning kände herr T. inte till.

Påsk^{ris} hade vi inte i vår familj. Risen med alla granna fjädrar är sena. Dricka mærg i benen har jag hört talas om. Jag har aldrig själv varit med. Men jag tror det innebar att de skulle dricka mycket brännvin eller annan sprit.

Kransgillan förekom inte.

Gillan förekom inte enligt herr T. på Valborg och pingst mer än kanske privata i vissa familjer.

Majsjungning var väl en sed som förekom mest ute på landet.

Pingst-, midsommarbrud och lövgubbar kände herr T. inte till.

Gökotta firades nog mest på landet. Här inne i stan fick man gå långt för att höra göken.

Till Mikaelsmäss hade tjänstefolket ledigt en vecka. Då var de marknad på Gustav Adolfs torg. Och tjänstefolket bytte nog platser då, tror jag.

Alla helgons dag firades bara i kyrkan.

Att äta gås till Märten har förekommit så länge jag kan minnas.

Oskarsbal har firats på rådhuset sedan lång tid tillbaka. Det var stadens fina folk som gick dit.

Advent har börjat firas först på senare tid.

Den 6 november minns jag ej som någon speciell högtidsdag.

Den 30 november har aldrig högtidighållits här i Malmö.

Lucia nej, det firades inte på minsta sätt. Det där med Lucia i staden är väl inte mer än 10 - 15 år gammalt.

Julmarknad hölls med alla slags varor på Gustav Adolfs torg. Affärerna julskyltade mycket då som nu. Julmaten köptes från landet men ljus stöptes hemma. Jag kommer också ihåg att det

skulle vara storrengöring före julafton. Julbockar och julkrubbor fanns nog inte förr i tiden. Julgranen skulle prydas med glitter, konfekt och levande ljus. Den skulle tändas julafton. Offentlig julgran har förekommit i staden bara 10-15 år.

Fågelkärvar satte man inte ut i staden.

Julbord känner jag ej till. Vålgörenheten till julen hade mest kyrkan hand om. Till jul åt man skinka, korv, sylta. lut-fisk och risgröt. Grötrim förekom, det minns jag.

Julklapparna var mest praktiska saker, kläder och sådant. Alla familjemedlemmar gav varandra. Barnen gav varandra mest småsaker. Julen firades privat i familjer. Om några inbjöds så var det mest släkten. Julafton firades med middag, utdelning av julklapparna, dans kring granen och pantlekar som barnen lekte.

Större julfester förekom. Det var mest på annandagen och då inbjöds goda vänner till familjen också. Då var det också dans kring granen och frukt eller kaffe på kvällen.

Jag känner till uttrycket att bära ut julen. Det fick man inte göra. Man måste äta något när man kom på besök. Annars bar man ut julen.

Till nyårsåt man mest av julmaten som var över. På nyårs afton var man vaken hela natten för att vaka in det nya året. Man skulle skåla för det vid tolvslaget.

Offentliga nyårsvakor känner jag inte till. Det måste vara

var en nyare sed.

Offentliga nyårsbaler hölls på Rådhuset och på Arbetareföreningen på Malmborgsgatan.

På nyårsafton var det middag på kvällen och dans kring granen. Den firades mest med släkten eller några goda vänner.

Trettondagen firades inte alls enligt herr T.. Det förekom inte stjärngossar.

På tjugondag Knut blåstes julen ut från rådhusets hurspråk och mycket folk samlades på Stortorget. Julgranarna slängdes ut den dagen. Då var det också julgransplundringar och det goda som hängt i granen åt man upp. Det var bara barn som gick på julgransplundringar.

Kyndelsmäss firades inte alls i Malmö.

Vårfrudagen var ingen högtidsdag, den firades inte. Man åt inte våfflor. Om tranans roll i vårfrudagsfirandet hade herr T. inte hört talas.

Till fastan åt vi fastlagsbullar, de bakades hemma men annars ingen särskild fastemat.

Skolorna hade fastlagslov några dagar men annars var inga andra andra människor lediga. Karnevåler har inte hållits här i staden men maskerader förekom både bland barn och äldre ute på restauranger.

Till påsk färgades äggen i olika färger. Jag minns inte om påsken kallades dymmelsveckan men jag har hört det. Varje dag

hade sitt namn i påskveckan. Det var blåmåndag, vittisdag, ask-
onsdag, skärtorsdag, långfredag och skitlördag påsksöndag. På
påskafton lades en hög ägg i ett hörn och med en boll eller
kula så skulle man försöka pricka dem och den som prickade ett
ägg vann det.

Barn klädde nog ut sig till påskakärringar då som nu. De ~~fr~~^e
da påskkort man skickade var de som fanns i affärerna. På lång-
fredagen skulle man gå i kyrkan. Det var stor helgdag.

Häxor for till Blåkulla skärtorsdagsnatt brukade försäldrar-
na skrämna barnen med. Det är gammalt skrock.

Valborgsmäss firades inte.

Den första maj var mycket folk ute. Då var det stora demon-
stationståg med musik och fanor. På senare år har de börjat
tända eldar på valborgsmässoafton men det är något ganska nytt.

Kristi himmelfärdsdag firades inte på något sätt enligt
herr T.

Till pingst for stadsborna i häst och vagn till Bokskogen
eller Bökeberg. Man tog mat och kaffe med och åt ute. Gröna
löv brukade man ta in till pingst. Det kallades visst att maja.

Vissa gick i kyrkan på pingsten men visst inte alla.

Trefaldighet firades inte.

Vid midsommar var det dans på varje gård och majstång. Hela
midsommarnatten och dagen efter var det dans. Det var dragspels-
musik och både ringsdans och vanlig dans dansade man.

På midsommardagen for malmöborna till landet om de kunde andra stannade kvar i staden.

Ett barn skulle döpas inom tre månader. Dopdräkten var en lång vit klänning. Släktingarna inbjöds till dopet. Dopet förrättades ofta hemma förr i tiden. Barnet hade faddrar^{en} man som kallades gudfar och en kvinna som kallades gudmor. Om föräldrarna dog skulle de ta hand om barnet och efter dopet skulle de ge barnet en gåva och fortsätta med det på alla födelsedagar. Av föräldrarna fick barnet ibland en penninggåva. Jag tror inte barnet precis betraktades som inte kristet innan det var döpt men det borde döpas ganska snart för innan dopet var det inte upptaget i församlingen. Nöddop fick förrättas av vem som helst. Helst borde det vara en präst. Barn som var födda för tidigt eller som var sjukliga nöddöptes.